

Just In Time

Just in Time یا تولید به موقع در اصل روشی برای تولید است که به طبع آن انبار نیز دستخوش تغییر می گردد. متأسفانه برداشت های اشتباه از این سیستم باعث شده که کاربرد واقعی خود را از دست بدهد. عده ای آن را مدیریت عملیاتی می دانند زیرا به عقیده آن ها این سیستم در جهت کاهش ضایعات گام برمی دارد، عده ای بر این باورند چون یکی از اهداف آن بهبود کارایی و کیفیت است، یک رویکرد مدیریت تکنیکی به شمار می رود و برخی دیگری گویند چون سیستم تولیدی JIT یک مفهوم تولید جامع است، پس رویکرد استراتژیک دارد. ولی باید به این نکته توجه کنیم که این سیستم پیش از اینکه هر یک از موارد بالا باشد، یک راهکار برای تسهیل عملیات است.

مقدمه

امروزه با توجه به هزینه بالای مواد اولیه و همچنین هزینه نگهداری مواد اولیه و کالاهای ساخته شده، صاحبان صنایع به سمت کم کردن هرچه بیشتر هزینه های جانبی تولید خود حرکت می کنند و مهم ترین بخش آن کم کردن مواد اولیه و محصول است. ولی باید حقایقی را در این خصوص در نظر گرفت تا بتوان به خوبی آن را عملی نمود. در ادامه به معرفی سیستم JIT پرداخته و ضمن ارائه پیش نیازهای آن معایب و مزایای این روش را نیز بیان می کنیم.

تاریخچه JIT

این سیستم در اوایل دهه ۷۰ میلادی در ژاپن و توسط تائچی اونو در شرکت توپوتا مطرح گردید و طی بحران نفتی همان دهه که منجر به کاهش شدید مواد اولیه شد، دلیلی بود تا این تکنیک از طرف بیشتر شرکت ها به کار گرفته شد. مبنای اصلی این شیوه در کم کردن موجودی انبار است، این موجودی هم در بخش مواد اولیه و هم در بخش محصولات مورد نظر است و بهترین حالت آن موجودی صفر است، تولیدکننده هم زمان با دریافت درخواست از مشتری اقدام به خرید مواد اولیه نموده و پس از تولید کالای مورد نظر آن را تحویل خریدار داده و نیازی به وجود انبار نیست.

الزامات به کار گرفتن JIT

با توجه به تعریف بالا الزامات پیاده سازی این سیستم عبارتند از:

- ۱- وجود تأمین کننده قابل اطمینان، اگر در منطقه ای زندگی می کنیم که امکان تأمین درست در زمان نیاز مواد اولیه وجود نداشته باشد به کار بردن این روش ریسک از دست دادن مشتریانمان را در پی خواهد داشت.
- ۲- وجود مشتریان قابل اطمینان، با توجه به اینکه در این سیستم تولید برای ذخیره سازی انجام نمی شود و تنها در زمان نیاز تولید صورت می گیرد باید برای پیشگیری از خالی ماندن خط تولید، مشتریان دائمی داشته باشیم.
- ۳- برنامه ریزی دقیق تولید، علاوه بر مورد دوم باید برای تولید نیز برنامه دقیقی داشته باشیم تا مشتریان بیش از حد در انتظار تولید نباشند.
- ۴- آموزش کارکنان، کارگرانی که در این نوع کارخانه ها مشغول به کار هستند باید آموزش های کاملی دیده باشند تا بتوانند دستگاه ها را به موقع سرویس نموده و یا اگر یکی از دستگاه ها خراب شد بدون درنگ تعمیر شوند.

۵- هماهنگی بخش‌های مختلف تولید، سرعت هماهنگ بخش‌های مختلف که مشغول تولید یک کالا هستند بسیار مهم است، زیرا کم‌کاری یا بیش‌کاری هر قسمت می‌تواند باعث ایجاد گلوگاه یا نقطه بحرانی در خط تولید شده و کار را مختل کند.

مزایای سیستم JIT در تولید

- ۱- کاهش نزدیک به صفر موجودی (مواد - کالای در جریان ساخت - کالای ساخته‌شده).
- ۲- کاستن از فضای مورد نیاز مانند انبارها.
- ۳- افزایش کیفیت تولید و کاهش دوباره‌کاری و ضایعات.
- ۴- کاهش زمان‌های تأخیر ساخت.
- ۵- افزایش بهره‌وری و شاخص زمانی استفاده از ماشین‌آلات.
- ۶- کاهش نیاز به پرسنل غیرمستقیم نظیر انباردار، بازرس مواد و غیره.

محدودیت‌های سیستم تولید به‌موقع

- ۱- با توجه به صفر رساندن موجودی مواد اولیه، ذخیره‌ی احتیاطی که در روش سنتی نقش یک موجودی ایمنی را برای شرکت‌ها ایفا می‌کردند وجود ندارند.
- ۲- سطح مشارکت تعیین‌شده در سازمان‌های ژاپنی که نظام تولید به‌موقع را اجرا کرده‌اند با میزان مشارکت موردنیاز در کشور ما معمولاً سازگار نیست و این ایجاد مشکل می‌کند.
- ۳- افراد دیگر استقلال کاری پیشین خود را ندارند و باید به‌صورت گروهی کار کنند.
- ۴- بیشتر کارکنان بادید منفی به تغییرات نگاه می‌کنند و اغلب در مقابل آن مقاومت و حتی کارشکنی می‌کنند.

سخن پایانی

همان‌گونه که متوجه شدید این روش، روشی پویا باقابلیت‌های بسیار است که می‌تواند هر صنعتی را متحول کند ولی اگر به‌پیش نیازهای آن توجه نگردد، نه‌تنها فایده‌ای نخواهد داشت بلکه می‌تواند باعث ازکارافتادن چرخه تولید نیز بشود. باید به مهم‌ترین رکن آن یعنی تأمین‌کننده قابل‌اطمینان توجه نمود و اینکه کسی را پیدا کنیم که در زمان نیاز نرخ مواد موردنیازمان را بالا نبرد که متأسفانه این مورد در بازار کنونی ما بسیار کمیاب است.

برای مطالعه بیشتر به سایت ما [انباریار](#) مراجعه نمایید.
برای عضویت در گروه پرسش و پاسخ انبارداری [کلیک](#) کنید.
برای عضویت در کانال اطلاع رسانی سایت انباریار [کلیک](#) کنید.